

явлены их преимущества и недостатки. Проанализировано действующее законодательство по данному вопросу и предложены пути его модернизации. Обоснована целесообразность страхования в сфере предпринимательской деятельности.

The article deals with the problems of business risks insurance. It studies different current scientific approaches, identifies their advantages and disadvantages. The article analyzes current legislation in this field and offers the ways of its modernization. It proves the advisability of entrepreneurial activity insurance.

Література

1. Гражданский кодекс Российской Федерации : принят ГД ФС РФ 21.10.1994 г. // Собрание законодательства РФ от 05.12.1994 г. – № 32. – Ст. 3301.
2. Антонович А.Я. Курс политэкономии / А.Я. Антонович. – Киев : Унив. тип., 1886. – 660 с.
3. Базилевич В.Д. Страхування : підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – К. : Знання, 2008. – 1019 с.
4. Барыкин Д.А. Страхование предпринимательских рисков : Правовой аспект : автореф. дис. на соиск. учен. степени канд.

юрид. наук : спец. 12.00.03 г. / Д.А. Барыкин. – Санкт-Петербург, 2002 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dissertat.com/content/strakhovanie-predprinimatelskikh-riskov-pravovoii-aspekt>.

5. Волкова И.А. Страхование предпринимательского риска в гражданском праве России : монография / И.А. Волкова. – Волгоград : ВолГУ, 2006. – 146 с.

6. Кабышев О.А. Предпринимательский риск: правовые вопросы : автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. юридических наук : 12.00.03 н. / О.А. Кабышев. – М., 1996. – 27 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://law.edu.ru/book/book.asp?bookID=24642>.

7. Машина Н.І. Міжнародне страхування : навчальний посібник / за ред. Н.І. Машина – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.

8. Савин А.Г. Страхование предпринимательской деятельности: гражданско-правовое регулирование : дис. канд. : 12.00.03 / Савин Алексей Григорьевич – Волгоград, 2012. – 160 с.

9. Стась Е.П. Господарсько-правове забезпечення страхування підприємницьких ризиків : дис. кандидата юридичних наук : 12.00.04 / Стась Едуард Павлович. – Одеса, 2012. – 201 с.

УДК 346.2

B. Петрина,

кандидат юридичних наук, професор кафедри господарсько-правових дисциплін
Навчально-наукового інституту права і психології
Національної академії внутрішніх справ

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ТА СУБ'ЄКТІВ УКРАЇНСЬКОГО КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА

В процесі побудови в Україні ринкової економіки в її законодавстві почали вживатися такі нові (не відомі колись праву УРСР) терміни, як «корпоратизація», «корпоративні права», «корпоративне управління», «корпоративні відносини», «корпорація» та інші. Очевидно, що усі згадані терміни походили від одного кореня. Наявність у праві низки розвинутих країн, зокрема США, такої галузі, як «корпоративне право» (*«corporate law»*), назва якої походить також від того самого кореня, вважаємо, надихнула низку українських правознавців на формування української

концепції корпоративного права як системи відповідних правових норм. Українському корпоративному праву була присвячена велика кількість праць українських правознавців, зокрема, В.В. Васильєвої, О.М. Вінник, Н.С. Глусь, А.В. Зеліско, О.Р. Кібенко, О.В. Кашиної, Н.Р. Кобецької, В.М. Кравчука, В.В. Луця, О.О. Мельник, І.Б. Саракун, І.А. Селіванової, І.В. Спасібо-Фатеєвої та інших. Практично в усіх вищих навчальних закладах України, що готують юристів, було запроваджено навчальну дисципліну «Корпоративне право». Проте аналіз української юридичної літератури показує,

що в ній відсутня єдина концепція українського корпоративного права як системи відповідних правових норм, немає єдиної думки щодо його предмету. Існує ціла низка точок зору з приводу того, що являє собою корпоративне право та його предмет. Так, наприклад, згідно з однією точкою зору, корпоративним правом є сукупність правових норм, що регулюють відносини що складаються у зв'язку зі створенням, функціонуванням та припиненням акціонерних товариств. Згідно з іншою точкою зору, корпоративним правом є сукупність правових норм, що регулюють відносини, що складаються у зв'язку зі створенням, функціонуванням та припиненням таких видів господарських товариств, як акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю. Згідно з третьою точкою зору, корпоративним правом є сукупність правових норм, що регулюють відносини, що складаються у зв'язку зі створенням, функціонуванням та припиненням взагалі усіх юридичних осіб тощо. Домінуючою, на наш погляд, в українській літературі є точка зору, згідно з якою корпоративним правом є сукупність норм, що регулюють «супільні відносини, що виникають у зв'язку зі створенням, діяльністю, управлінням та припиненням господарських товариств» [1, с. 6] усіх форм, і тому цій точці зору в даній статті буде приділятися основна увага.

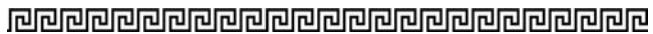
Не дивлячись на таке розмаїття точок зору з приводу корпоративного права, існують певні риси, що є спільними для більшості праць у цій сфері. Так, ці праці об'єднує єдиний підхід, за яким відповідні автори визначають поняття корпоративного права та його предмет. Цей підхід полягає в наступному: переважна більшість українських авторів вважає, що термін «корпоративне право» походить від терміна «корпорація» [2, с. 14] і, виходячи з цього, робиться висновок, що «в объективном смысле, корпоративное право можно определить как систему норм, регулирующих отношения, складывающиеся в связи с образованием, деятельностью и ликвидацией корпорации» [3, с. 13]. Розбіжності ж у поглядах відповідних авторів, виникають, головним чином, з приводу того, яким саме змістом вони наповнюють поняття «корпорація». Так, наприклад, Н.С. Глусь зазначає, що «до корпорацій можна віднести не всі союзи осіб, а тільки акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю та товариства з додатковою відповідальністю» [4]. О.Р. Кібенко зазначає, що «к корпораціям относяться такі коммерческие юридические лица,

как хозяйственные общества» [3, с. 16]. В літературі є й інші думки з цього приводу, наприклад, що корпораціями можна вважати тільки акціонерні товариства [2, с. 15] тощо. «Здебільшого під поняттям «корпорація» розуміють господарські товариства або ж цим підміняють усі види юридичних осіб» [5, с. 89].

Цікавою особливістю майже усіх згаданих точок зору є те, що їх прихильники не відносять до корпорацій (в їх розумінні цього терміну) самі корпорації, тобто ті юридичні особи, які визначені як корпорації/ називаються корпораціями в законодавстві України. Як відомо, згідно зі ст. 120 Господарського кодексу України (далі – ГКУ) «корпорацію визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації» [6]. Корпорація згідно зі статтями 118 та 120 ГКУ є окремою організаційно-правовою формою об'єднань підприємств та є юридичною особою. Однак в юридичній літературі з корпоративного права визначення поняття «корпорація» як об'єднання підприємств визнається таким, що «не соответствует установившемуся в правовой доктрине подходу к определению корпорации» [3, с. 12].

Під час ознайомлення з науковою і навчальною літературою, що базується на зазначеному вище підході (в якій корпораціями вважаються інші організації, ніж ті, що називаються корпораціями в законодавстві України), складається враження, що в певних працях корпоративне право як галузь науки і навчальна дисципліна формується на певних віртуальних засадах у значному відриві від правового підґрунтя. Зокрема, складається враження, що поряд з існуючим в об'єктивній реальності поняттям «корпорація», закріпленим у ст. 120 ГКУ, в науковій і навчальній літературі як в паралельній, так би мовити віртуальній реальності, існує якесь принципово інше поняття «корпорація» (і до того ж ще й не одне). З огляду на це, є певний сумнів, що літературні джерела з корпоративного права, побудовані на зазначеному підході, можуть допомогти сформувати у студентів та юристів-практиків систему відповідних знань щодо норм, що регулюють відносини зі створенням, функціонуванням та припиненням корпорацій, а також вміння та навички з реалізації цих знань на практиці. Адже зрозуміло, що навіть при усій недосконалості законодавчого визначення поняття «корпорація»

ПРОБЛЕМИ ТА СУДЖЕННЯ

рація», на практиці буде застосовуватись саме це визначення. Тому в юридичній, зокрема в навчальній літературі, можна і потрібно пропонувати зміни до недосконалого визначення поняття «корпорація», що закріплена в законодавстві України, але ж не можна його ігнорувати і вибудовувати концепцію корпоративного права, ґрунтуючись на цілком вигаданому визначенні поняття «корпорація», яке відверто суперечить чинному законодавству України.

Другою цікавою особливістю зазначеного підходу до визначення українського корпоративного права є те, що кладеться в основу підходу до визначення корпорації, що «встановився у правовій доктрині» (тобто в основу визначення літературного, принципово відмінного від законодавчого визначення поняття «корпорація»), і, таким чином, в основу визначення поняття корпоративного права та його предмету. Так, можна зробити висновок, що в основу підходу до визначення корпорації, що «установився в правовій доктрині» покладено не норми права України чи права інших країн, а латинсько-український/російський словник. Так, у відповідних працях зазначається, що «термін «корпорація» проходить від латинського слова *socagratio*, означаючого об'єднання, союз, товарищество» [3, с. 7], «термін «корпоративне право» походить від терміна «корпорація» ... Отже, корпоративне право – це право, що регулює відносини щодо об'єднання осіб» [2, с. 14].

Такий підхід, на нашу думку, є досить проблематичним і викликає цілу низку питань, відповіді на які в зазначеній літературі ми не знайшли.

Так, якщо вже трактувати поняття «корпорація» як об'єднання, то чому прихильники зазначеного підходу не відносять до корпорацій об'єднання підприємств, включаючи таке об'єднання, яке власне і називається корпорацією в українському праві? Чому також не відносяться даними авторами до корпорацій певні організаційно-правові форми підприємств, якіaprіорі є об'єднаннями? Так, наприклад, підприємства з іноземними інвестиціями згідно зіст. 116 ГКУ є з визначенням об'єднаннями тому, що повинні мати принаймні двох учасників: українського та іноземного. В той же час товариства з обмеженою відповідальністю згідно з ч. 4 ст. 3 Закону України «Про господарські товариства» можуть мати всього одного учасника. Але у певних літературних джерелах товариства з обмеженою відповідальністю відносяться до корпорацій, а підприємства з іноземними інвестиціями – ні.

Треба також зауважити, що такого суб'єкта права і такого поняття, як согро-

ratio (корпорація) римське право не знало. Звернення до латинського тексту *Juris Corporis Civilis* [7] допоможе в цьому перевірятись. І тому теза про те, що «вже у стародавні часи в Римі з'являються різноманітні приватні корпорації» [5, с. 19], яку можна зустріти в літературі, є більш, ніж дискусійною.

Досить дискусійною є також теза про те, що сучасне значення терміну «корпорація» визначається значенням латинського слова *socagratio*, що перекладається як об'єднання. Адже в англомовній літературі походження терміну *corporation* (корпорація) виводять із латинського слова *sors*, що означає тіло, або особу [8]. Тобто правознавці країн англо-американського права, де корпорація (*corporation*) є окремою організаційно-правовою формою господарювання, ключовим в терміні «корпорація» (*corporation*) вважають те, що він означає окрему особу (*sors*), тобто юридичну особу. Таке розуміння поняття корпорація (*corporation*) цілком узгоджується з положеннями, наприклад, права США, згідно з якими корпорація (*corporation*) може мати усього одного засновника/учасника [9].

На нашу думку, сама ідея формування сучасних правових концепцій (понять, інститутів, галузей права тощо), виходячи не із того значення певних термінів, які вони мають в сучасному світі, а виходячи з етимології цих термінів не є коректною. Так, наприклад, сучасне слово «бакалавр» походить від латинського слова *baccalaureus*, що означає «ягоди (*bassa*) лаврового дерева (*laurus*)». Виходячи з етимології слова можна вигадати різноманітні визначення терміну бакалавр, які будуть пов'язані з ягодами лаврового дерева, але не будуть мати жодного зв'язку з тим, що слово «бакалавр» означає в сучасному світі.

На нашу думку, є очевидним, що термін «корпорація» прийшов в український і міжнародний вжиток не з латинської мови (завдяки слову *socagratio*), а з англійської мови (завдяки слову *corporation*) і англо-американському праву, де *corporation* (корпорація) – це «організація (зазвичай господарська), що законом наділена правом діяти як окрема особа, відокремлена від своїх учасників, які володіють нею, і яка має право випускати цінні папери, існувати протягом невизначеного проміжку часу» [10, с. 341].

У зв'язку з цим треба визнати, що терміну «корпорація» в українському законодавстві (ст. 120 ГКУ) надали іншого значення, ніж цей термін має в праві відповідних економічно розвинутих країн. Тому критика законодавчо визначеного в Україні поняття

«корпорація» має відповідне підґрунтя. Але чи можна формувати концепцію українського корпоративного права, опираючись на положення не українського, а іноземного законодавства? Думається, що ні.

Таким чином, з огляду на вищезазначене, на нашу думку, є некоректним визначати в юридичній літературі всупереч законодавству України корпорації як господарські товариства і трактувати корпоративне право як сукупність норм, що регулюють відносини, пов'язані з такого роду корпораціями. Також, на нашу думку, некоректно говорити про корпоративне право як про право юридичних осіб. Адже статус юридичних осіб мають і державні органи, і органи місцевого самоврядування, і політичні партії тощо. Віднесення ж подібних організацій до сфери регулювання корпоративного права поставить під питання зв'язок з корпоративним правом таких закріплених в законодавстві України понять, як «корпоративні відносини», «корпоративне управління», «корпоративні права» тощо.

Ми бачимо три напрямки, за якими б могла розвиватись концепція корпоративного права в Україні. Одним з таких напрямків могла б стати розбудова українського корпоративного права на засадах корпоративного права тих економічно розвинутих країн, де корпорація визнається самостійною організаційно-правовою формою господарювання (право США, Канади тощо). Але проблема з реалізацією такого напрямку полягає в тому, що крім внесення зміни до визначення поняття «корпорація» довелось би на концептуальному рівні змінювати цілі галузі українського права. Такі зміни мали би включати зміну поняття юридичної особи; відмову від десятків організаційно-правових форм юридичних осіб – суб'єктів господарювання, що існують в Україні, і заміну їх усього однією – корпорацією; позбавлення статусу юридичної особи (в першу чергу, статусу платника податку на прибуток підприємств) таких господарських товариств, як повне та командитне товариства, товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю та визначення їх як партнерств/простих товариств; відмову від концепції підприємств та об'єднань підприємств як організаційно-правових форм юридичних осіб та багато інших принципових змін. Такий шлях розбудови концепції українського корпоративного права, можливо, був би найбільш природним, але найбільш складним.

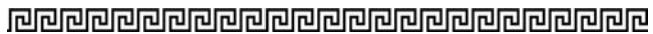
Розбудова концепції корпоративного права за другим напрямком могла би здійснюватись виходячи із закріпленого в ст. 120 ГКУ визначення поняття «корпо-

рація». Таким чином, корпоративне право могло б визначатись як сукупність правових норм, що регулюють відносини, що виникають у зв'язку зі створенням, функціонуванням та припиненням корпорацій. В такому випадку корпоративне право поставало б одним із багатьох інститутів, присвячених численним організаційно-правовим формам українських юридичних осіб – суб'єктів господарювання. В такому разі закономірно було б говорити також про існування, скажімо, конкорсіумного права, концернового права, акціонерного права, права повних товариств і т. п. Також виникала б проблема зв'язку з такого роду корпоративним правом таких закріплених в законодавстві України понять, як «корпоративні відносини», «корпоративне управління», «корпоративні права» тощо. Тому, на нашу думку, цей шлях розбудови концепції українського корпоративного права є найменш доцільним.

Третій напрямок, найбільш раціональний за існуючих умов напрямок розбудови концепції українського корпоративного права, міг би базуватись на тій бездоганній з точки зору логіки і теорії права тезі, що корпоративне право є сукупністю правових норм, що регулюють корпоративні відносини. Ст. 167 ГКУ визначає, що корпоративними відносинами є «відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав» [6], таким чином, логічно, що корпоративне право мало б визначатись як сукупність правових норм, що регулюють відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав.

Ст. 167 ГКУ визначає, що «корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі (майні) господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку (дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньою відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами» [6]. Так, виникає питання: господарські організації яких саме організаційно-правових форм можуть бути віднесені до зазначених в ст. 167 ГКУ господарських організацій? Або які господарські організації відповідають наступним ознакам: 1) управляються учасниками цих організацій; 2) можуть виплачувати учасникам цих організацій певну частку свого прибутку (дивіденди); 3) є такими, майно яких переходить їх учасникам у разі їх ліквідації? Організації, які відповідають усім цим ознакам, будуть

у цій статті називається «Корпоративними організаціями».

Ст. 55 ГКУ визначає, що суб'єктами господарювання – господарськими організаціями вважаються «юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку» [6]. Згідно зі ст. 83 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ), «юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом» [11]. Згідно зі зазначеною статтею різниця між товариством і утворюючимою полягає в тому, що в товаристві його учасники мають право ним управляти, а в установі засновники не беруть участі в її управлінні. Таким чином, ми можемо прийти до висновку, що Корпоративні організації не можуть створюватися у формі установ. Стаття 83 ЦКУ передбачає, що «товариства поділяються на підприємницькі та непідприємницькі» [11], а статті 84 та 85 ЦКУ визначають різницю між цими видами товариств, яка полягає в тому, що підприємницькі товариства можуть виплачувати учасникам цих організацій певну частку свого прибутку (дивіденди), а непідприємницькі – ні. Таким чином, ми можемо прийти до висновку, що непідприємницькі товариства не можуть відноситись до Корпоративних організацій. Згідно зі ст. 84 ЦКУ підприємницькі товариства «можуть бути створені лише як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи» [11]. Згідно з ч. 12 ст. 111 ЦКУ майно господарських товариств та виробничих кооперативів (як юридичних осіб) у разі їх ліквідації переходить до їх учасників.

ГКУ передбачає створення юридичних осіб в таких організаційно-правових формах, як підприємства та об'єднання підприємств. Обидві ці організаційно-правові форми юридичних осіб відповідають ознакам Корпоративних організацій. Так, учасники підприємств згідно зі ст. 65 ГКУ та Законом України «Про управління об'єктами державної власності» управляють ними; підприємства згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності», Порядком відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 138 можуть виплачувати їх учасникам певну частку свого прибутку (дивіденди); (3) майно об'єднань підприємств у разі їх ліквідації згідно зі ст. 124 ГКУ переходить до їх учасників.

23 лютого 2011 р. № 138, п. 14.1.49 Податкового кодексу України та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України 30.11.1999 № 291 виплачують їх учасникам певну частку свого прибутку (дивіденди); (3) майно підприємств (як юридичних осіб) у разі їх ліквідації згідно із ч. 12 ст. 111 ЦКУ переходить до їх учасникам. Також можуть бути віднесені до Корпоративних організацій і об'єднання підприємств, так як учасники об'єднань підприємств згідно зі ст. 122 ГКУ управляють ними; об'єднання підприємств згідно зі ст. 121 ГКУ та Порядком відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об'єднаннями, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 р. № 138 можуть виплачувати їх учасникам певну частку свого прибутку (дивіденди); (3) майно об'єднань підприємств у разі їх ліквідації згідно зі ст. 124 ГКУ переходить до їх учасників.

Таким чином, до Корпоративних організацій можуть бути віднесені суб'єкти господарювання таких організаційно-правових форм, як господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, акціонерне товариство), виробничий кооператив, а також підприємства та об'єднання підприємств (в тих організаційно-правових формах, що підлягають державній реєстрації згідно з Державним класифікатором «Класифікація організаційно-правових форм господарювання», затвердженим наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 року № 97). З огляду на це зазначені суб'єкти господарювання можуть іменуватись суб'єктами корпоративного права.

Розглядаючи корпоративне право як сукупність правових норм, що регулюють відносини, що виникають, змінюються та припиняються щодо корпоративних прав, ми маємо враховувати, що зазначені правові норми фактично також регулюють і приватноправові відносини щодо створення, управління та припинення Корпоративних організацій.

Ключові слова: корпоративне право, предмет корпоративного права, корпоративні відносини, корпоративні права, суб'єкти корпоративного права.

Стаття присвячена дослідженню проблем, пов'язаних з визначенням поняття корпоративного права та його предмету. Зокрема, в статті аналізуються підходи щодо визначення поняття корпоративного права, його предмету та суб'єктів, що склалися в українській юридичній літературі, пропонуються відповідні корективи до цих підходів.

Статья посвящена исследованию проблем, связанных с определением понятия корпоративного права и его предмета. В частности, в статье анализируются подходы относительно определения понятия корпоративного права, его предмета и субъектов, что сформировалось в украинской юридической литературе, предлагаются соответствующие корректизы к данным подходам.

This article is devoted to the research of the problems relating to defining of the notion of corporate law and its subject matter. Particularly, in the article there are analyzed the approaches to defining of the notion of corporate law and its subject matter that take place in Ukrainian legal literature and respective corrections to such approaches are proposed. Considerable attention in the article is paid to defining of the subjects of Ukrainian corporate law.

Література

1. Мельник О.О. Корпоративне право України. Навчально-практичний посібник

із зразками документів. – К. : ФОП Мельник О.О., 2008. – 368 с.

2. В.М. Кравчук. Корпоративне право. К. : Істинна – 2008. – 720 с.

3. Кибенко Е.Р. Корпоративное право. Учебное пособие. – Х. : фирма «Эспада», 1999. – 480 с.

4. Глусь Н.С. Корпорації та корпоративне право: поняття, основні ознаки та особливості захиству : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / С.Н. Глусь. – К., 2000.

5. Корпоративне право України : підручник / В.В. Луць, В.А. Васильєва, О.Р. Кібенко, І.В. Спасибо-Фатєєва [та ін.] ; за заг. ред. В.В. Луця. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 384 с.

6. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

7. Juris Corpus Civilis [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.thelatinlibrary.com/justinian.html>.

8. Handlin & Heffernan. Commercial Law [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://hh-attorney.com/?page_id=56.

9. Delaware General Corporation Law [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://delcode.delaware.gov/title8/c001/sc01/index.shtml>.

10. Black's Law Dictionary. Seventh Edition. St. Paul, – MN : West Group, 1999. –1738 р.

11. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

УДК 347.6; 347.9

O. Простибоженко,

асистент кафедри цивільного та трудового права
Київського університету права Національної академії наук України

ВИМОГА ВСТАНОВЛЕННЯ «ОБСЯГУ СПІЛЬНО НАЖИТОГО ПОДРУЖЖЯМ МАЙНА І ДЖЕРЕЛА ЙОГО ПРИДБАННЯ»: ПОХОДЖЕННЯ І ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ

З прийняттям у 2002 році Сімейного кодексу України (далі – СК України) було оновлено правове регулювання майнових правовідносин подружжя, спрямоване на забезпечення балансу публічних і приватних інтересів у разі поділу спільногомайна подружжя.

Дослідження проблем правового регулювання майнових відносин подружжя здійснювалося такими вітчизняними науковцями, як І.В. Жилінкова, О.В. Дзера, З.В. Ромовська, Ю.С. Червоний, Т.О. Ариванюк, С.Я. Фурса, І.М. Кучеренко, О.М. Калітенко та інші. Разом з тим, недостатнє ви-